

ORGANİK HAYVANCILIK

1960'lı yıllarda adı "Yeşil Devrim" olarak anılan ve yoğun tarım tekniklerinin kullanıldığı bir dönem başlamıştır.

Bu teknik ile bitkisel ve hayvansal üretim verimlerinde %100'e varan artışlar sağlanmıştır.

Ancak, yoğun üretim teknikleri ekosistem üzerinde olumsuzluklar oluşturmuş; toprak, hava ve sular kirlenmiştir.

Aşırı kimyasal ilaç ve gübre kullanılarak üretilen gıdaların insanlarda sağlık sorunlarına yol açtığı kaygısı ortaya çıkmıştır.

Bunların etkisiyle, ekoloji bilimi önem kazanmış; çevreyi kirletmeyen, doğaya zarar vermeyen, sağlıklı ürünler üreten tarım teknolojileri ön plana çıkmaya başlamıştır.

Günümüzde tarımsal endüstrileşme sürecini tamamlamış birçok ülkede uygulanan **“Konvansiyonel Tarım”** bitki ve hayvanlar açısından biyolojik çeşitliliğin azalması, çevre ve insan sağlığı açısından oluşturduğu riskler, toprak verimliliği ve su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı üzerindeki olumsuz etkilerinden dolayı tartışılmaktadır.

Hayvansal üretim, II. Dünya Savaşını izleyen süreçte, sınırlı çevresel koşullara sahip barınaklarda, birçok yetiştiricilik uygulamasının otomasyona dayalı kontrolünü içeren, beslemenin yoğun yem kaynaklarına dayandırıldığı entansif bir yapıya bürünmüştür. İşletme sayıları azalmış üretimin bölgesel koşullara bağımlılığı pazarın talep ve hedeflerine odaklanmıştır. Ancak, günümüzde halen uygulanmakta olan bu yoğun yetiştiricilik hayvanlarda önemli sağlık sorunlarına neden olmaktadır. Bu uygulamalara bağlı olarak **mastitis, tırnak hastalıkları, yağlı karaciğer sendromu, asidosis, ketosis, idrar yolu taşları oluşumu gibi sağlık sorunları** görülmektedir.

Hayvanların sıkışık olarak barındırılması, yeterli hareket alanının olmaması, ağır metal artıklarının ve tarımsal ilaç kalıntılarının bulunduğu yerlerde stres hormonları artmakta, bu da hayvanlarda bağışıklık sisteminin zayıflamasına neden olmaktadır.

Entansif yetiştiricilikte hayvanların toprak ve bitkisel üretimle ilişkisinin kesilmesi sonucunda, hayvan gübreleri çevre kirliliğine yol açmakta, hayvan beslemede hormon, antibiyotik vb yem katkı maddelerinin kullanımı hayvansal ürünlerde kalıntı bırakmakta ve bu ürünleri tüketen insanlarda önemli sağlık sorunları görülmektedir.

Konvansiyonel yöntemler ile üretilen ürünlerde bulunma ihtimali daha yüksek olan tarımsal ilaç kalıntıları, insan ve hayvan vücudunda yağ dokuda birikebilmekte, süt ile yeni doğan yavruya geçebilmekte ve başta kanser olmak üzere birçok hastalığa neden olabilmektedir.

Yoğun üretim yöntemlerinde hayvansal ürünlerde cıva, nikel, kurşun, arsenik ve kadmiyum gibi ağır metal kalıntılarına rastlanabilmektedir.

Bu metaller, sınırlı düzeyde de olsa insan vücuduna alındığında dokularda birikim yapmakta, alerjilere, genetik mutasyonlara ve vücudun metabolik fonksiyonlarında değişikliklere ve vücuttaki düzeyleri belirli bir sınırı aştığında zehirlenmelere neden olabilmektedir.

Verimi artırmaya yönelik yapılan çeşitli uygulamalar, hayvanlarda fizyolojik zorlanmalara neden olduğu için hastalıklara duyarlılığı artırmakta, anormal davranışlara neden olmakta ve ekonomik verimlilik süresini kısaltarak, hayvanların sürüden erken ayrılmalarına neden olmaktadır.

Yoğun hayvansal üretimin

çevre,

insan ve hayvan sağlığı

ve refahı üzerinde oluşan olumsuzlukların sonucu olarak,

ekonomik gelir seviyesi ve bilinç düzeyi yüksek olan toplumlarda tüketiciler, organik ürünlerin daha sağlıklı olduğunu, bu üretim metodunda hayvan haklarının esas alındığını, hayvanlara daha iyi bir yaşam standardının sağlandığını, organik çiftliklerde uygulanan metotların çevreye ve doğal kaynaklara olumsuz etkilerinin çok az olduğunu benimsediklerinden, organik hayvansal ürünlere talepler artmıştır.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ve AB tarafından modern tarıma alternatif olarak da kabul edilen organik üretim şekli değişik ülkelerde farklı isimlerle kullanılmaktadır.

Almanca ve Kuzey Avrupa dillerinde “**Ekolojik Tarım**”, Fransızca, İtalyanca ve İspanyolca’da “**Biyolojik Tarım**”, İngilizce’de “**Organik Tarım**” Türkiye’de ise “**Ekolojik veya Organik Tarım**” eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

Alternatif olarak, bio-dinamik, biyolojik, doğal, ekolojik, yenilebilir ve organik tarım ifadeleri aynı anlamda kullanılmakla birlikte terminolojide ‘organik tarım’ ifadesi daha uygun ve yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Organik tarımın geniş anlamda tanımı ise,

- ekolojik sistemde yanlış uygulamalar sonucu bozulan doğal dengeyi yeniden kurmaya yönelik,
- sentetik-kimyasal girdilerin üretim ortamından uzak tutulduğu,
- hastalık ve zararlılarla savaşmada alternatif yöntemlere yer veren,
- ürün kalitesinin de artmasını ve sürdürülebilirliğini amaçlayan,
- insan, hayvan ve çevre sağlığına son derece duyarlı,
- her aşaması kontrollü ve sertifikalı üretim tekniği olarak tanımlanabilir.

Yasal standartlar, kontrol ve sertifikasyon işlemleri, özellikle pazarlama sistemi açısından organik tarımı diğer sistemlerden ayırt eden en önemli etmenleri oluştururken; işletmenin yönetiminden, ürünün pazarlanmasına kadar kendi özel prensip ve uygulamaları olan, sürdürülebilir bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Özellikle vurgulamak gerekir ki, organik tarımı konvansiyonel üretimden ayıran en belirgin özellik, organik tarımda uygulanması zorunlu olan kuralların bulunmasıdır.

Hayvansal üretim çevre ile sürekli bir ilişki içerisindedir. Dünya karasal alanlarının yaklaşık % 26'sı hayvanlar tarafından otlatma amaçlı, ekilebilir tarım alanlarının ise yaklaşık % 21'i hayvan yemi üretim amaçlı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca hayvansal üretim sektörü de toprak, su ve enerji gibi kıt kaynaklar ile artan bir şekilde rekabet etmektedir ve özellikle sera gazı emisyonlarından dolayı hava, su ve toprak kalitesinde çeşitli etkilere sahiptir. Nitekim FAO, hayvancılık sektörünün küresel sera gazı emisyonundan % 18 oranında sorumlu olduğunu bildirmektedir.

Organik hayvansal üretimde, yönetmelik ile özellikle gübre gibi hayvansal atıklardan kaynaklanan çevre kirliliğini engellemek için hayvan sayılarına sınırlama getirilmektedir.

Örneğin, otlatma alanlarında yılda hektara 170 kg azota eşdeğer gübre üreten sayıda hayvan barındırılmasına izin verilmektedir. Benzer şekilde, gezinme alanlarında da gübredeki azot ve fosfor gibi fazla besin maddelerinden kaynaklanan sızıntıları engelleyici gübre idaresine önem verilmektedir.

İşletmenin toplam tarımsal alanında, artan hayvan sayısı ile gübre stoklama kapasitesi arttığında, gübrenin komşu işletmelerde değerlendirilmesi öngörülmekte ve rasyon hazırlanırken hayvanların besin madde ihtiyaçları karşılmasına daha fazla özen gösterilmektedir.

Bu uygulamalar ile hayvansal atıklara yönelik gerekli önlemler alındığından organik hayvansal üretimin çevreye olumlu etkileri ortaya çıkmaktadır.

Hızlı bir büyüme süreci göstermekte olan organik ürün ticaret hacminin büyük kısmını bitkisel ürünler teşkil etmekle birlikte, 1990'lı yılların başından itibaren AB ülkeleri ve gelişmiş ülkeler başta olmak üzere, hayvansal ürünlere talepler sürekli artmakta, bunun sonucu olarak da organik hayvansal ürün ticaret hacmi genişlemektedir.

Organik hayvansal üretimin temel esasları

Organik tarıma öncülük edenler, geleneksel tarımın yol açtığı birtakım problemleri ortadan kaldırmayı hedeflemişlerdir.

Erozyon, toprak kalitesinin bozulması, ürün miktarındaki azalma, gıda kalitesinin ve hayvan yemlerinin kalitesinin bozulması gibi sorunların ortadan kaldırılması amaçlanarak organik tarım için genel kurallar belirlenmiştir.

Böylelikle, toprak, ürün sağlığı, üretici menfaatleri ile tüketici sağlığı ve isteklerinin korunması amacı ile tüm organik ürünler için kurallar uygulanır hale getirilmiştir.

Bu kuralların uygulanması yetkilendirilmiş sertifika kuruluşlarınca yapılmaktadır.

Eğer ürün bu kurallar içerisinde üretiliyor ise **organik ürün sertifikası ile satışa** sunulur.

1.1.Organik tarımın genel kuralları

- 1. Yönetmelikte belirtilen kurallara uymak kaydıyla tüm ülke genelinde organik tarım metodu uygulanabilir. Müteşebbis, çevresel kirlilik riski bulunan alanlarda bulaşma riskini değerlendirmeli ve gerekli tedbirleri almalıdır. Alınan tedbirlerin yeterliliğine, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından yapılan kontroller sırasında karar verilir.**
- 2. Organik tarım faaliyetleri, müteşebbis ile yetkilendirilmiş kuruluş arasında imzalanan sözleşmeye dayalı yürütülür.**
- 3. Konvansiyonel üretimde kullanılan binalar, alet ve ekipmanlar temizlenip dezenfekte edildikten sonra organik üretimde kullanılabilir.**
- 4. Organik tarım faaliyetlerinin tüm aşamaları kayıt altına alınarak izlenebilirlik temin edilir.**

5. Kısmen veya tamamen genetiği değiştirilmiş organizmalardan (GDO) elde edilen gıda, yem, gıda katkı maddesi, bitki koruma ürünleri, gübreler, toprak düzenleyiciler, tohumlar, mikroorganizmalar, hayvan sağlığı için kullanılan ürünler ve hayvanlar organik tarımda kullanılamaz.

6. Gıda ve yem olmayan organik dışı ürünleri kullanan müteşebbisler, satıcıdan tedarik edilen ürünün GDO'lardan ya da GDO'lar tarafından üretilmiş ürünlerden üretilmediğini teyit etmek zorundadır.

7. Tamamen organik üretim yapılmayan çiftlikler, birbirinden açık bir şekilde ayrılmış bölümlere veya su ürünü üretim alanlarına bölünebilirler. Bu alanlarda; hayvancılık yapıyorsa birbirinden farklı türler bulundurulmalıdır.

8. Bir çiftliğin bütün bölümlerinin organik üretim için kullanılmadığı işletmelerde, müteşebbis organik birimler için kullanılan araziyi, organik birimler tarafından üretilen hayvanları ve ürünleri, organik olmayan birimler için kullanılan ya da bunlar tarafından üretilen ürünlerden ayırmalı ve bu ayrımı gösterecek kayıtları düzgün bir şekilde tutmalıdır.

9. Organik tarımda yenilenemez kaynakların ve çiftlik dışı girdilerin kullanımını minimum düzeyde tutulmalıdır.

10. Bitkisel ve hayvansal kaynaklı ürünlerin ve atıkların tarımsal faaliyette girdi olarak kullanmak üzere geri dönüştürülmesi sağlanmalıdır.

11. Organik tarımsal üretim ile ilgili kararlarda yerel ve bölgesel ekolojik dengenin dikkate alınması gerekmektedir.

1.2. Organik tarıma geçiş süreci ile ilgili işlemler

Konvansiyonel üretim yapan işletmelerin organik tarıma geçmeleri doğrudan gerçekleşmemektedir. Faaliyet alanına göre belirlenmiş kurallar dahilinde geçiş yapılır. Bu zor ve zahmetli bir süreçtir. Organik tarım faaliyeti yapılan alanlar, hayvanlar, arılar ve su ürünleri geçiş sürecine alınır. Bitkisel üretimde organik tarıma başlanmasından on iki ay sonra elde edilen ürünler geçiş süreci ürünü olarak değerlendirilir. Geçiş süreci ürünü, "Organik tarım geçiş süreci ürünüdür" etiketiyle pazarlanır. Geçiş sürecinde bulunan hayvanlardan elde edilen ürünlerin reklam ve etiketlerinde organik tarımı çağrıştıran ifadeler kullanılamaz. Organik tarım geçiş süreci kapsamında yönetmelikteki tüm kurallar uygulanır. Kısmen organik tarım yapılan ya da organik tarıma geçiş sürecinde bulunan bir çiftlik ya da üretim biriminde, çiftçi organik olarak üretilen ürünler ile geçiş süreci ürünleri ve hayvanları birbirinden ayırt edilebilecek şekilde tutar ve bu ayrımı gösterecek kayıtlara sahip olur.

Organik hayvancılığın genel kuralları

Organik tarımın kuralları olduğu gibi organik hayvancılığın da bir takım kuralları bulunmaktadır ve bu kurallar sertifika kuruluşu tarafından kontrol edilmektedir. Organik üretimin temel amacı ekolojik dengenin korunması olduğundan, hayvansal üretimde önceliğin üretimin yapıldığı bölgeye ait yerel ırklara verilmesi esastır. Ancak, yerli ırkların verim seviyeleri göz önünde bulundurulduğundan bu öncelik çok fazla uygulanmamaktadır. Üretimde kullanılacak hayvanlar eğer başka işletmeden satın alınacaksa bu işletmelerde tamamen organik kurallar ile büyütülüp organik yemler ile beslenmiş olmaları gerekmektedir. Ayrıca genetiği değiştirilmiş hayvanların organik üretimde kullanılması yasaktır. Organik hayvan yetiştiriciliğinde tabii tohumlama esas olmakla birlikte, damızlık hayvanlardan tamamen doğal yöntemlerle elde edilen, saklanan ve kullanılan sperma ile suni tohumlama yapılabilir. Ancak embriyo transferi yapılamaz.

Organik üretimde hayvan refahı ön planda tutulmaktadır. Bu nedenle hayvanlar, meralara veya açık hava gezinti alanlarına veya açık alanlara erişebilmelidir.

Hayvan başına ayrılması gereken gezinti alanı türlere göre farklılık göstermektedir. Bir işletmede hem organik hem de konvansiyonel üretim yapılıyorsa, konvansiyonel olarak yetiştirilen hayvanlar, yetiştirildikleri barınakların ve arazilerin organik olarak yetiştirme yapılan birimlerden açıkça ayrı olması ve ayrı türlerin bulunması şartıyla aynı işletmede bulunabilirler.

Eğer üretilen organik hayvansal ürünler, konvansiyonel ürünlerden ayırt edilemiyorsa bu durumda bu ürünler organik olarak değerlendirilemez.

Konvansiyonel üretimde kullanılan arazilerin organik üretime geçişinde belirli koşullar bulunmaktadır.

Organik hayvansal üretim yapılacak arazi ve otlaklar iki yıllık geçiş sürecine alınır.

Otobur olmayan hayvanlar tarafından kullanılan otlaklar, açık barınaklar ve gezinti alanları için geçiş süresi bir yıla indirilir.

Söz konusu araziler yönetmelikte izin verilen ürünlerden başka ürünlerle işlem görmediyse geçiş süresi yetkilendirilmiş kuruluşlarca 6 aya indirilir.

Organik üretimde yem temini ve hayvan besleme

Organik hayvansal üretimi konvansiyonel üretimden ayıran başlıca etmen yemdir.

Organik üretim kuralları çerçevesinde yetiştirilmiş bir hayvan eğer organik yemler ile beslenmiyorsa, bu hayvandan elde edilen ürün organik olarak değerlendirilemez.

Hayvanlar organik olarak üretilmiş kaba ve kesif yemler ile farklı gelişim evrelerinin ihtiyaçlarına göre beslenmelidir.

Ancak, hayvanların zorlama ile beslenmesi yasaktır.

Yem temininde öncelik, işletmenin kendi imkânları ile üretilen yemlerdedir.

Eğer işletme kendi yemini üretemiyorsa yönetmeliklere uygun olarak üretim yapan başka işletmelerden temin edilmelidir.

Rasyon hazırlanırken kuru maddesinin % 30 kadarı, geçiş sürecindeki arazilerden elde edilmiş hammaddeleri içerebilir.

Eğer bu geçiş sürecindeki araziler işletmenin kendi arazisi ise bu oran % 60'a kadar çıkabilmektedir.

Yavruların beslenmesi öncelikle ana sütüyle sağlanmalıdır. Bunun mümkün olmaması halinde yavrular aynı sürüden elde edilen sütlerle beslenilir.

Büyükbaş hayvanlarda süttten kesim yaşı 90 gün, küçükbaş hayvanlarda ise 45 gün olarak uygulanmalıdır.

Yetiştirme sistemi gereği, hayvanlar yılın değişik dönemlerinde otlaklara çıkabilmektedirler.

Ruminant rasyonlarında; silaj ve taze kuru ot gibi kaba yemler rasyon kuru maddesinde en az % 60 oranında bulunmalıdır. Bununla birlikte, yetkilendirilmiş kuruluş, süt üretimine yönelik hayvanlarda laktasyonun başlarında azami 3 aylık bir süre için bu oranın % 50' ye indirilmesine izin verebilmektedir.

Et ve kemik unu gibi hayvansal kökenli hammaddeler, antibiyotikler, koksidiyostatikler, tıbbi ürünler ile büyümeyi veya üretimi artırıcı diğer maddeler hayvan beslenmesinde kullanılamaz.

Ayrıca, genetiği değiştirilmiş organizmalardan veya bunlardan elde edilmiş ürünler yem olarak kullanılamaz.

Konvansiyonel üretimde kullanılan yem fabrikalarının organik yem hazırlamada kullanılması yasaktır.

Ancak uygun dezenfeksiyon sağlandığında üretim yapılabilir.

Benzer şekilde, bu yemlerin depolanma ve satış esnasında ayrı yerlerde tutulması gerekmektedir.

Organik yemler mutlaka etiketlenmelidir.

Etiket üzerinde; yemin organik miktarı kuru madde üzerinden belirtilir.

Geçiş dönemi ürünlerinden elde edilen yem materyallerinin yüzdesi yazılır.

Tarımsal kökenli yem maddelerinin toplam yüzdesi ve yetkilendirilmiş kuruluşun ismi bulunur.

Hayvan sağlığı

Organik hayvan yetiştiriciliğinde öncelik koruyucu tedbirlerin alınmasından yanadır.

Bu amaçla, üretimde uygun damızlık seçimine önem verilmelidir. Hayvanların doğal bağışıklıklarını artırıcı düzenli egzersiz için gezinti alanlarına veya otlaklara ulaşımı ile kaliteli yem kullanımı önemlidir.

Aşırı kalabalık nedeni ile hayvanlarda sağlık problemlerini önlemek için uygun yerleşim sıklığına dikkat edilmelidir.

Tüm önleyici tedbirlere rağmen bir hayvanın hastalanması veya yaralanması durumunda, uygun bir barınakta izole edilerek, derhal tedavi edilmesi gerekmektedir.

Tedavide kimyasal bileşimli ilaçlar veya antibiyotikler yetkilendirilmiş kuruluşun izni ile kontrollü olarak veteriner hekim tarafından kullanılır. Ancak bu ilaçlar hastalık önleyici uygulamalar için kullanılamaz.

İlaç uygulaması ile bu hayvanlardan organik ürün elde edilme tarihi arasındaki süre, organik yetiştiricilikte, konvansiyonel yetiştiricilikteki uygulamanın iki katıdır.

Eğer ilaçta kalıntı arınma süresi belirtilmemiş ise bu süre 48 saattir. Eğer bir hayvana bir yıl içerisinde üçten fazla ilaç tedavisi uygulanırsa, bu hayvanlardan elde edilen ürünler organik olarak satılamaz ve yeniden geçiş sürecine alınır.

Aşı, parazit tedavisi ile ülke genelinde uygulanan hastalık mücadeleleri bu kapsam dışındadır.

Yetiştiricilik uygulamaları

Genel yetiştiricilik uygulamaları, her hayvan türünün özellikleri dikkate alınarak için ayrı ayrı belirlenmiştir.

Ancak, hayvan refahı göz önünde bulundurularak tüm türleri de kapsayacak şekilde bazı yasaklamalar belirlenmiştir.

Bu konular kitabın hayvan refahı bölümünde detaylıca anlatıldığı için burada kısaca değinilmektedir. Örneğin hayvanlarda acıya neden olacak kuyruk kesme, boynuz köreltme gibi uygulamalar organik hayvan yetiştiriciliğinde yasaklanmıştır.

Hayvanların bağlanması yasaktır. Ancak, on baş veya daha az sayıdaki büyükbaş hayvan grupları, davranış ihtiyaçlarına uygun olarak grup içerisinde tutmak mümkün değilse, haftada en az iki defa otlatma alanlarına ve açık barınak alanlarına veya egzersiz alanlarına ulaşmalarını sağlamak koşuluyla yetkilendirilmiş kuruluşun onayı ile bağlanabilir.

Barınak koşulları hayvanların biyolojik ve ırk ihtiyaçlarına göre düzenlenmelidir.

Hayvanlar yeme ve suya kolayca erişebilmelidir. Barınaklar, bol miktarda doğal havalandırma ve ışık girişine izin vermelidir. Hayvanlar barınak içerisinde doğal davranışlarını rahatça sergileyebilmelidirler.

Hayvan barınaklarının zemini düzgün olmalı fakat kaygan olmamalıdır. Toplam zemin alanının asgari yarısı, sert ve düz olmalıdır.

Altık olarak sap-saman veya diğer uygun doğal maddeler kullanılmalıdır. Altık olarak kullanılan materyal, organik tarımda gübre olarak kullanılmasına izin verilen her türlü mineral madde ile iyileştirilebilir ve güçlendirilebilir.

Kemirgen ve böcekler ile mücadele mevzuatta izin verilen ilaçlar ve yöntemler ile yapılmalıdır.

Tüm memeliler, otlak veya açık hava egzersiz alanlarına, açık barınak alanına ulaşabilmelidir.

Hayvanların psikolojik koşulları, hava koşulları ve arazinin durumu izin verdiği sürece hayvanlar bu yerleri kullanabilmelidir. Otoburlar, koşullar elverdiği sürece otlaklara ulaşabilmelidir. Hayvanların otlama dönemlerinde meralara erişebilmeleri ve kış barınaklarının hayvanlara hareket serbestliği vermesi durumunda, kış aylarında hayvanlara açık gezinti alanları sağlanması zorunluluğu kaldırılabilir.

Ancak; bir yıldan yaşlı boğalar, meralara, açık gezinti alanlarına ve açık alanlara erişebilmelidirler. Besinin son döneminde büyükbaşlar yaşam sürelerinin 1/5'ini geçmemesi ve üç aydan fazla olmamak kaydıyla kapalı alanlarda kalabilirler. Buzağılar bir haftalık yaştan sonra bireysel bölmelerde tutulamaz.

Kümes hayvanlarının kafeslerde barındırılması yasaklanmıştır. Açık yetiştirme koşullarında yetiştirilmelidirler.

Su kanatlıları iklim şartlarının elverdiği sürece hayvanın rahatlığı veya hijyen şartları nedeniyle akarsu, gölet ve göllere erişebilmelidir.

Hayvanlar yaşam sürelerinin en az üçte biri süresince açık alana ulaşabilir olmalıdırlar. Kümes zeminin en az üçte biri parçalı veya ızgaralı yapıda değil, düz bir yapıda olmalı ve sap-saman, talaş, kum veya kısa çim gibi maddelerle kaplı olmalıdır. Tünekler, kanatlı grubu ve kanatlı büyüklüğü ile orantılı olmalıdır. Hayvanların büyüklüğüne göre gezinti alanına giriş/çıkış delikleri olmalı ve bu delikler kanatlı barınağının her 100 m²'si için en az 4 m uzunlukta olmalıdır.

Etlik piliç yetiştiriciliğinde yavaş gelişen genotipler kullanılmalıdır ve kesim süresi en az 81 gün olmalıdır. Farklı kanatlı türleri de mevzuata uygun yaşlarda kesilmelidir.

Nakliye ve kesim

Hayvanların nakilleri stressiz ve kısa zamanda gerçekleştirilecek şekilde yapılmalıdır. Yükleme ve boşaltma işlemleri dikkatlice gerçekleştirilir. Hayvanları hareket etmeye zorlamak amacıyla elektriksel uyarıcı alet kullanılmamalıdır. Nakliye ncesi ve esnasında herhangi bir yatıştırıcı ilaç kullanılamaz. Kara taşımacılığında 8 saatte bir yemleme, sulama ve dinlendirme için mola verilmelidir. Kasaplık hayvanlara kesim esnasında stres yaratmayacak şekilde davranılmalıdır. Mümkün olan durumlarda ayrı mezbaha, kesimhane ve kombinalar kullanılır. Mümkün olmayan durumlarda ise konvansiyonel olarak yetiştirilmiş hayvanların kesiminden sonra, mezbaha, kesimhane ve kombinalar yönetmelikte verilen maddeler ile temizlendikten sonra, organik hayvanların kesimi yapılır.

Organik arıcılık

Organik hayvancılıkta ırk seçiminde her zaman yerel ırklar öncelikle tercih edildiğinden, organik arıcılıkta da ırk seçiminde arıların yerel koşullara adapte olabilme kapasitesi, dayanıklılıkları ve hastalıklara karşı dirençleri göz önüne alınır. Arı kolonilerinin beslenmesinde, erken ilkbahar döneminde organik bal kullanılır. Ancak kovanlar zor iklim koşullarından dolayı tehlike altında ise; yalnızca son bal hasadı ile bir sonraki nektar akış döneminden başlayarak 15 gün önceki dönemi kapsayan sürede arıların beslenmesine izin verilir. Bu besleme organik bal, organik şeker şurubu veya organik şeker kullanılarak yapılmalıdır. Beslemede kullanılan ürünün tipi ve miktarı ile uygulama tarihi ve kullanıldığı kovanlara ait bilgiler ile kayıt altına alınmalıdır.

Kovanların yerleştirildikleri b6lgeler ve kovan bilgileri mutlaka kayıt altına alınmalıdır. Bu b6lgede arılar için yeterli miktarda doğal nektar ve polen kaynağı bulunmalı ve suya erişim imkanı olmalıdır. Üretim b6lgesinin 3 km yarıçapı içerisinde bulunan nektar ve polen kaynakları, organik olarak üretilen ürünlerden ve doğal bitki örtüsünden oluşmalıdır. Benzer şekilde bu 3 km yarıçap içerisinde, aynı üretici tarafından organik veya konvansiyonel arıcılık yapılamaz. Tüm bunların yanı sıra kovanlar kent merkezleri, otoyollar, sanayi b6lgeleri, atık merkezleri, atık yakma merkezleri gibi tarım dışı üretim kaynaklarından uzak olmalıdır.

Bu koşullar kovanların uykuda olduğu kışlama döneminde uygulanmaz. Kovanların başka bir b6lgeye taşınması durumunda yetkilendirilmiş kuruluşa bilgi verilmelidir ve taşıma esnasında arılarda stres oluşturacak unsurlara dikkat edilmelidir. Karantina tedbirleri uygulanan ve uçakla ilaçlama yapılan alanlarda organik arıcılık yapılması mümkün değildir.

Kovanlar çevreye ve arıcılık ürünlerine risk getirmeyen doğal malzemelerden yapılmış ve kimyasal boyalar ile boyanmamış olmalıdır. Sadece, propolis, balmumu ve bitki yağları gibi doğal ürünlerle kaplanmasına izin verilmektedir. Yeni çerçeve için gereken balmumu organik üretim yapan birimlerden sağlanmalıdır. Ana arıların düzenli olarak yenilenmesi, kovanlardaki erkek arı gözlerinin kontrolü, malzemelerin dezenfekte edilmesi, kirlenmiş maddeler veya kaynaklarının imha edilmesi, balmumunun düzenli olarak yenilenmesi, kovanlarda yeterli miktarda polen ve bal bırakılması gibi hastalıklara karşı direnç artırıcı ve enfeksiyon önleyici uygulamaların yapılması gerekmektedir. Koruyucu önlemlere rağmen, koloniler hastalanır veya zarar görürse, derhal tedaviye alınmalıdır. Hastalıkların tedavisinde kimyasal bileşimli ilaçlar yerine fitoterapik veya homeopatik tedavi yöntemleri kullanılmalı, bu tedavi yöntemleri ile sonuç alınamazsa yetkilendirilmiş kuruluşun sorumluluğunda, kimyasal bileşimli ilaçlar kullanılmalıdır. Kimyasal bileşimli ilaçların koruyucu amaçlı kullanımı yasaktır.

Türkiye’de organik hayvancılık

Organik tarım Türkiye’de, Avrupa’daki gelişmelerden farklı olarak, ithalatçı firmaların talebine karşılık, ilk olarak 1984 yılında başlamıştır. Kuru incir ve kuru üzüm üretimi ile başlayan organik tarım daha çok bitkisel ürünlerde ve ihracata dayalı olarak gelişme göstermiştir. Günümüzde 250’den fazla çeşitte organik üretim yapılmaktadır. Buna rağmen, ülkemizde hayvansal ürünlerin ihracat şansının düşük olması, iç pazarda ise tüketici bilinci ve alım gücünün yetersizliği, organik hayvansal ürünlerin üretim ve tüketimini olumsuz etkilemektedir. İhraç edilen ürünlerin, bal hariç tamamını, bitkisel ürünler oluşturmakta, sağlıklı ve dengeli beslenmemizde büyük önem taşıyan organik hayvansal ürünlerden et, süt ve yumurta üretimi ise çok düşük düzeyde kalmaktadır.

Ülkemizde organik tarımın sadece bitkisel üretime ve ihracata yönelik olarak gelişmiş olması sağlıklı bir gelişme değildir.

Türkiye'de organik hayvancılık alanında üretimin çoğunluğu arıcılık ve kanatlı sektöründe yoğunlaşmıştır.

Yumurta tavukçuluğu alanında 76, süt ineği yetiştiriciliğinde 11 adet çiftçi organik üretim yapmaktadır. Organik büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinin yoğunlaştığı bir bölge veya havza bulunmamakta, her bölgede üretim yapılmaktadır.

Oysa başta Doğu Anadolu bölgesi başta olmak üzere, İç Anadolu bölgesi ve Güneydoğu bölgesi kirlenmemiş toprak yapıları, sahip olduğu yerli sığır gen kaynakları ve ekstansif ağırlıklı hayvancılık işletmeleri ile organik büyükbaş hayvan yetiştiriciliğine son derece uygun bir duruma sahiptir.

Büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinde olduğu gibi, küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde de, üretimin yoğunlaştığı bir bölge veya havza bulunmamaktadır.

Mevcut koyun ve keçi üretimi ağırlıklı olarak ekstansif özellikte olduğundan, organik yetiştiriciliğe son derece uygun bir yapı göstermektedir. Devlet tarafından çiftçilere sağlanacak birtakım destek ve teşviklerle, Türkiye’de organik küçükbaş üretime önemli bir ivme kazandırılabilir. Organik arıcılık yoğunlukla Artvin, Rize, Bayburt, Çankırı, Elazığ ve Bitlis illerinde yapılmaktadır. Kovan sayısı açısından ise Artvin, Bayburt, Bitlis, Erzurum, Siirt, Trabzon ve Sivas ön sıralarda yer almaktadır. Ürün bazında Artvin, Bitlis, Trabzon ilk üç sıradadır.

Türkiye’de organik hayvancılıkla ilgili sorunlar ve çözüm önerileri

Türkiye, organik hayvancılık konusunda önemli bir potansiyele sahip olmasına rağmen, mevcut bazı sorunlardan dolayı bu potansiyelden yeterince yararlanamamaktadır. Türkiye’de organik hayvancılıkla ilgili bazı sorunlar ve bu sorunlara ait çözüm önerileri şu şekilde özetlenebilir:

1. Türkiye’de, organik hayvansal ürünlerin üretim miktarları son derece düşük düzeydedir. Bal dışındaki, diğer organik hayvansal ürünlerin ihracatında bir takım sorunlar yaşanmaktadır. Pazarlama sıkıntısından dolayı, et ve süt üretimde kayda değer bir artış sağlanamamaktadır. Türkiye’de organik hayvansal ürünlerin pazarlanmasındaki hedef iç pazar olmalıdır. Tüketicilerin bu konudaki bilinç düzeyleri arttırılmalıdır.

2. Günümüzde, organik hayvansal ürünlerin gelişmesinde önemli engel, fiyatların yüksekliğidir. Organik ürünlerin fiyatlarının yüksek olması bu ürünlere olan talebi azaltmaktadır. Birçok ülkede organik ve konvansiyonel ürünler arasındaki fiyat farkı %25-60 arasında değişirken, Türkiye’de bu oran %150-200 düzeyindedir. Organik çiftliklerde başta yem olmak üzere, girdi fiyatlarının ve kontrol hizmeti ücretlerinin yüksekliği, maliyeti arttırmaktadır. En büyük girdiyi oluşturan organik yem üretimi desteği artarak devam etmeli, mera ıslahı acilen devreye sokulmalı, özel şahıslara ait mera alanlarının oluşturulmasına olanak sağlanmalıdır.

3. Organik hayvancılık yapan çiftçiler örgütsüzdür. Bunun sonucunda, kontrol ve sertifikasyon kuruluşları ile yapılan anlaşmalar maliyeti artırmaktadır. Aynı sebeple ürün pazarlanmasında da sorunlar vardır. Üretici doğrudan pazara ulaşamadığı için aracılar artmaktadır. Bazı büyükşehirlerde organik ürün pazarlarının kurulması, üreticilerin doğrudan tüketiciye ulaşmaları bakımından önemli bir kolaylık sağlayacaktır.

4. Organik bitkisel ve hayvansal üretim ve ürün konularında kayda değer ilerleme sağlayan tüm ülkelerde, üreticilere sağlanan mali destekler önemli rol oynamaktadır. Ülkemizde de bu anlamda desteklemeler yetersiz kalmaktadır. Organik üretim yapan tüm işletmelerde daha geniş, kapsamlı ve kalıcı destekler sağlanmalıdır. Bu destekler bazı hayvan türlerinin uygun olduğu bölgelerde değişiklik göstermelidir. Örneğin, küçükbaş üretime uygun olan bölgelerde bu alanda destekler sağlanmalıdır. Buna paralel olarak elde edilecek ürünlerin işlenmesine ve pazarlanmasına olan tanıyan sanayi destekleri de sağlanmalıdır.

5. Türkiye’de organik tarım konusunda yaşanan önemli sorunlardan birisi, kontrol ve sertifikasyon kuruluşları ile kalıntı ve katkı madde analizi yapacak laboratuvar eksikliğidir. Ağırlıklı olarak büyük şehirlerde konumlanmış ve çoğu yurtdışı menşeli 14 adet kontrol ve sertifikasyon kuruluşu bulunmaktadır. Bunun dışında kalan bölgelerde kontrol ve sertifikasyon maliyetleri artmaktadır.

Son söz;

Organik üretim Almanya kaynaklı sertifikasyon işlemleri yapılan bir üretim sistemidir

Hayvanlar için kullanılan en önemli girdi olan yem üretiminde hammadde bulmada sıkıntılar yaşanmaktadır. Kanatlı beslemede kullanılan soya üretiminde dünyada kullanılan tohumların ve ekim alanlarının %90'a yakını genetik yapısı modifiye edilmiş tohumlardır.

Ürünlerin satış fiyatı erişebilirliği azaltmaktadır. Organik ürün talep ettiğini söyleyenlerin %90'a yakını bu ürünlerin fiyatı nedeniyle alım gücüne sahip değildir.

Organik üretimle ilgili ciddi bilgi yetersizliği ve yanlış algı vardır. Bu algı ortadan kaldırılmadan ne organik üretimin ne de geleneksel üretimin sürdürülebilirliği mümkün değildir.

Köy ürünleri, doğal ürünler gibi yanlış kullanımların organik üretimle ilgisi yoktur.